

Biodiversitetsplan

2024-2030

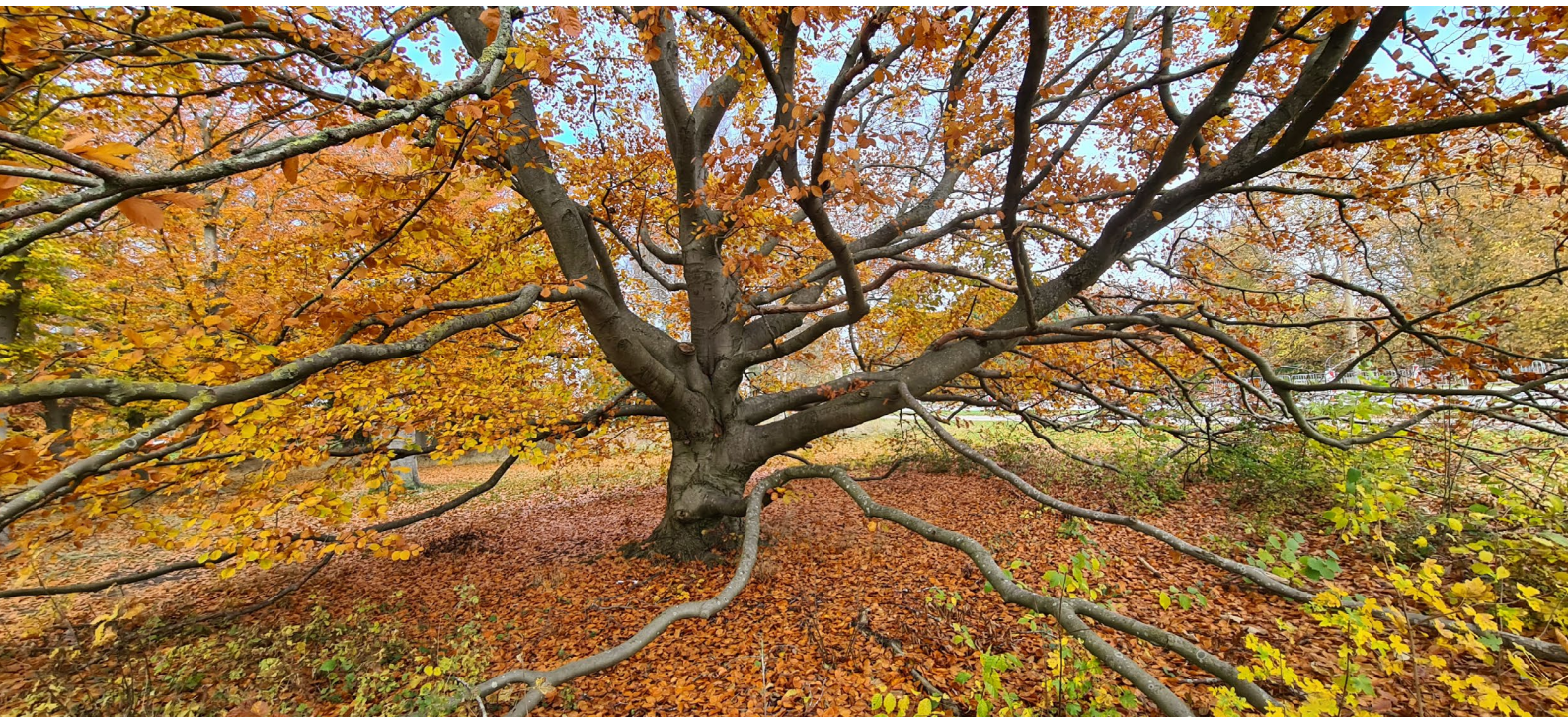

Udgivet af Rødovre Kommune 2024 i samarbejde med COWI

At fremme biodiversitet handler om at **skabe plads** til en mere mangfoldig natur

Begrebet biodiversitet er sammensat af to ord 'bios', der betyder liv, og 'diversitet', der betyder mangfoldighed eller variation. Biodiversitet er dermed et begreb, der bruges til at beskrive variationen i den levende natur; dels antallet af forskellige arter, dels variation mellem og inden for arter (genetisk variation) samt variationen af de samspil og de levesteder (habitater og økosystemer), som arterne indgår i.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	6
Baggrund.....	6
Rødovres landskab og grønne struktur.....	10
Eksisterende naturtilstand.....	12
Tema 1 - Beskytte og bevare.....	15
Beskytte og bevare træer.....	16
Beskytte og bevare levesteder for arter.....	20
Tema 2 - Udvikling i drift og anlæg.....	23
Forbedre levesteder gennem drift og pleje.....	24
Forbedre og genoprette levesteder i anlæg.....	30
Tema 3 - Planlægning.....	39
Kommuneplanlægning.....	40
Lokalplanlægning.....	40
Politisk behandling.....	43
Tema 4 - Kommunikation og formidling.....	45
Intern kommunikation og formidling.....	46
Ekstern kommunikation og formidling.....	47
Forslag til handleplan.....	50
Bilag 1.....	54
Begrebsdefinitioner.....	54
Bilag 2.....	56
Baselinekortlægning 2023.....	56
Referencer.....	58

Indledning

Baggrund

Biodiversitet i byen

Verden står overfor kritiske udfordringer med klimaforandringer og tab af biodiversitet. Samtidig bliver byerne større og tættere og byens natur og biodiversitet bliver stadig mere presset i kampen om kvadratmeterne. Op imod 25% af alle arter i verden er i fare for at uddø [1]. I Danmark er 42 % af landets vurderede arter (13.300 arter) truet [2], hvilket er en klar tilbagegang siden sidste opgørelse i 2010.

Herhjemme er knap 60% af det samlede areal under plov, knap 15% udgøres af byer og infrastruktur og ca. 24% udgøres af naturtyper som sø, eng, mose, overdrev, hede, dyrket skov mv., hvor ca. 95% af disse naturtyper er i en meget ugunstig tilstand og der er kun omtrent 2% beskyttet og god natur tilbage [3]. Naturen er som konsekvens heraf meget presset i både land og by og der er behov for handling, hvis udviklingen skal vendes.

Biodiversitetskrisen skal primært løses uden for byerne, hvor der er store arealer som kan rumme forskellige naturtyper, der understøtter en rig og varieret natur. Men byer har tillige betydning for biodiversiteten i Danmark og naturpotentialer i byens heterogenitet er stort og endda større end på intensivt dyrket land [4]. I byerne kan der findes sjældne og truede arter. De forsvinder, hvis deres levesteder ikke bevares og beskyttes og de spreder sig ikke, hvis deres levesteder ikke forbedres.

I Rødovre findes der både bilag IV arter og andre sjældne og truede arter, så forskelligartede som flagermus, Rynket Klokkemorkel og Gul Humlesvirreflue.

Værdien af det grønne i byen

Forskning viser entydigt, at grønne områder, bytræer og natur i byen skaber værdi for byens borgere og klimaet. Byens træer og grønne områder kan lagre CO₂, mindske varmen under hedeølger, mindske luft – og støjforurening, understøtte klimatilpasningsløsninger i terræn og skabe gode rekreative oplevelser for borgerne [5]. Der findes en række undersøgelser der dokumenterer, at adgang til grønne områder, natur og fuglesang i byer, nedsætter forekomsten af fysiske og psykiske lidelser og stressrelaterede sygdomme [6]. Den positive effekt øges, hvis gode, grønne områder er let tilgængelige [7].

Det er i byerne, at flest mennesker bor, og her naturen og dens mangfoldighed kan opleves tæt på i hverdagen og give borgerne sanselige oplevelser. Derved kan en værdsættelse af naturen vækkes, der giver lyst til at passe på den. Når byens offentlige rum og grønne områder indrettes og plejes med et mere naturpræget udtryk, kan borgernes æstetiske sans, naturforståelse og natursyn påvirkes og der kan skabes motivation, engagement og forståelse for den udfordring, vi som samfund står overfor, og at alle kan bidrage og gøre en positiv forskel.

Bilag IV art

En bilag IV art, er en art som er vurderet særligt sårbar eller truet og omfattet af EU's Habitatdirektiv. Arterne er omfattet af en streng beskyttelse. Bilag IV-arterne må ikke indfanges eller slås ihjel og der er forbud mod forstyrrelse eller ødelæggelse af deres yngle- og rasteområde. For planter gælder, at de ikke må beskæres eller graves op. [29]

Grønne områder og natur i byen har på mange måder store samfundsmæssige gevinster og skaber bedre livsbetingelser for både planter, dyr og mennesker.

Plads til det grønne i byen

Udfordringen er, at grønne områder og fremme af biodiversitet kræver plads.

Tal fra Danmarks Statistik viser, at kommunens befolkningstilvækst er den 5. største i landet og at den er steget 17,5% fra 2010-2023 [8]. Det afstedkommer et behov for flere boliger, skoler, daginstitutioner, idrætsfaciliteter, foreningsliv mv. Når byen udvikles og omdannes, er der således mange interesser og funktioner der skal tilgodeses, og kampen om kvadratmeterne og arealanvendelsen er stor.

I den udvikling er der nogle friarealer og grønne områder der må vige for anden anvendelse som nye boliger, infrastruktur, cykelparkering, parkeringsanlæg, affaldsanordninger mv., mens nye friarealer og grønne områder opstår andre steder, eksempelvis hvor tidligere stærkt befæstede erhvervsområder omdannes til boligområder.

For at sikre at der ikke sker et tab af vigtig natur og biodiversitet samlet set, er det derfor nødvendigt, at det grønne værdisættes og at der prioriteres plads til grønne kvadratmeter og naturindhold af høj kvalitet i udviklingen af byen, hvis Rødovre Kommune ønsker at være en levende grøn by med rig bynatur med fokus på at opnå en højere biodiversitet.

Rynket klokkemorkel findes som det eneste sted i Danmark på Vestvolden

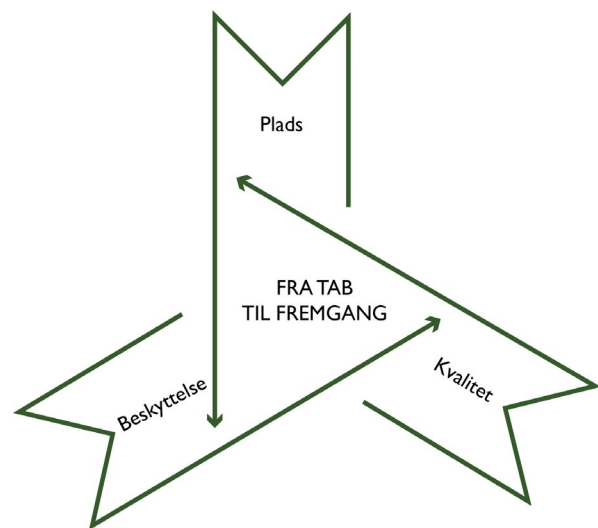

Gul Humlesvirreflue er fundet i Schweizerdalsparken. Det er en sjælden art, registreret på den danske rødliste [29]

Formål

Rødovre Kommune vil bidrage til at standse tab af biodiversitet og gøre en aktiv indsats for at øge biodiversiteten og skabe mere værdifuld bynatur i kommunen, både på de offentlige arealer, men også ved at inspirere og understøtte borgerne i at øge naturindholdet på deres arealer. På den måde kan alle bidrage til, at kommunen som helhed bliver en by med mere mangfoldig natur.

Biodiversitetsplanen skal skabe rammerne for en helhedsorienteret indsats for planlægning, drift og anlæg, med det formål at beskytte eksisterende naturværdier, forbedre eksisterende og fremtidige naturtilstand, samt sikre flere grønne kvadratmeter i høj kvalitet, når byen omdannes og udvikles. Målet med planens indsatser og implementering af dem er at kunne måle en forbedret biodiversitet, og derfor bør udvalgte arts kortlagte lokaliteter registreres efter samme metode ca. hver 5. år, så effekten kan vurderes.

Figur 1 Biodiversitetsrådets anbefalinger til fremme af biodiversitet [9].

Opbygning og indhold

Udgangspunktet for biodiversitetsplanen er først at sikre beskyttelse af den intakte, mest uerstattelige og mest truede natur, at forbedre tilstanden af eksisterende natur, samt genoprette noget af den tabte natur.

Med udgangspunkt i denne rammesætning, består planen af fire temaer, der skal understøtte og sikre en mere mangfoldig natur og biodiversitet i Rødovre Kommune:

- Beskytte og bevare
- Udvikling
- Planlægning
- Kommunikation og formidling

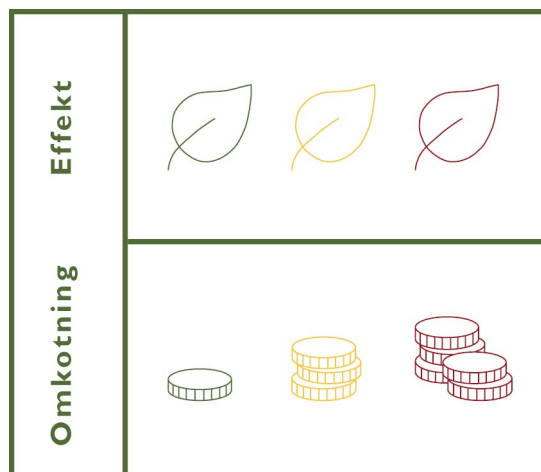
For hver af de fire temaer er der målsætninger og en række virkemidler der kan tages i anvendelse for at fremme biodiversiteten inden for temaet, samt nogle konkrete indsatser, som er samlet i en prioriteret handleplan.

Virkemidlerne vurderes i forhold til effekt og omkostninger ved at tage dem i anvendelse. Effekt udtrykker, om man potentielt kan opnå en lille eller stor effekt for biodiversiteten ved det pågældende virkemiddel. Vægtningen er relativ, det vil sige, at effekt og omkostninger til én indsats kan ikke sammenlignes med effekt og omkostninger til andre indsatser.

Hvert virkemiddel er vægtet grønt, orange og rødt i et piktogram for henholdsvis effekt og omkostning. Eksempelvis viser et grønt blad og grønne mønter, at der opnås en høj effekt for biodiversiteten for relativt få omkostninger ved anvendelse af virkemidlet. Figur 2.

Nogle virkemidler i planen praktiseres allerede af Rødovre Kommune, andre kan umiddelbart igangsættes inden for eksisterende midler og personale, mens større indsatser skal behandles politisk for at sætte handling bag målsætningerne om at sikre og udvikle biodiversiteten i Rødovre Kommune.

Tilgangen og brugen af virkemidler er inspireret af metodikken i publikationen "Virkemiddelkatalog for Natur - de vigtigste mål i biodiversitetsforvaltningen" udviklet af Københavns- og Aarhus Universitet [10].

Figur 2 Virkemidler i effekt og omkostning.

Rødovres landskab og grønne struktur

Rødovre ligger på et relativt fladt morænelandskab, dannet af istidens fremstød for omkring 12.000 år siden. Byen er defineret af flere forskellige bymæssige træk, der hver især repræsenterer forskellige sider af den historiske udvikling. Den ældste og længste historie knytter sig til kirken og Rødovre landsby, som blev grundlagt i middelalderen, hvoraf kun få spor i dag er tilbage. Bebyggelsesmæssigt begyndte kommunen for alvor at tage form i mellemkrigstiden, hvor der blev opført enfamiliehuse, små servicevirksomheder, forretninger, offentlige bygninger og gartnerier. Særligt gartnerierne og planteskolerne satte deres tydelige præg på kommunen, idet der frem til 1934 opstod 47 gartnerier i byen. Kommunens største udbygning skete i efterkrigsårene, hvor de ældste kvarterer blev bygget helt ud og nye kom til og i den forbindelse blev gartnerierne langsomt afviklet. Det sidste større gartneri, som blev nedlagt, var Knudsens Gartneri, som i 1966 måtte vige for Rødovre Centrum [11]. I dag er der kun sporadiske konkrete levn fra denne historiske periode i form af store karakteristiske træer, der har overlevet byens omdannelse og udvikling. Men i folks bevidsthed er havekulturen, landsystemningen og det dyrkede havepræg dog stadig dybt forankret i Rødovre Kommunes identitet.

I dag præges Rødovre, ud over bebyggelser og infrastruktur, af tre markante og dominerende landskabstræk: Vestvolden i vest, Damhusengen uden for kommunegrænsen i øst samt

Vestvolden

Harrestrup Å, der slynger sig fra nord mod syd langs den østlige kommunegrænse. Tilsammen er disse landskabstræk med til at definere kommunen og via dem kan man orientere sig i byen.

Vestvolden er kommunens største og mest artsrige naturområde og både fortidsmindet og landskabet er fredet og beskyttet af lovgivning, som dog kan have modstridende hensigter. Vestvolden ejes af Naturstyrelsen, men administreres og plejes til daglig af Rødovre Kommune, Jobcenterets 'Projekt Huset' og frivillige. Plejen sker efter gældende Pleje- og Anlægsplan for Vestvolden, som udarbejdes i et samarbejde mellem Naturstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen og beliggenhedskommunerne og revideres ca. hvert 6 år.

Det er således i plejeplansarbejdet, at der kan arbejdes med tiltag til gavn for biodiversiteten. Bl.a. fremmes biodiversiteten ved afgræsning på dele af voldkronerne, det sker med får, da de er de mest skånsomme over for fortidsmindet. Afgræsningen holder opvæksten nede, og skaber lysåbne arealer med særlig flora og fauna.

Harrestrup Å danner en sammenhængende grøn kile med parker og rekreative områder, som samtidig udgør en del af kommunens afgræsning mod øst. Harrestrup Å har været opstemmet helt tilbage til middelalderen, i første omgang for at drive en række møller, men

Harrestrup Å

senere også for at sikre, at der var tilstrækkeligt vand i voldgravene omkring København.

I dag er Harrestup Å og alle tilstødende grønne arealer til åen, en del af et omfattende klimatilpasningsprojekt på tværs af kommunale grænser. I det projekt arbejdes der med at fremme biodiversitet, hvor det er muligt.

Kommunen har derudover flere parker, som udgør byens største offentligt tilgængelige grønne områder. Espelunden parken, Stadionparken, Schweizerdalsparken, Korsdalsparken og Viemoseparken er alle vigtige åndehuller i byen. De er alle karakteriseret ved klippede brugsplæner med store fritstående træer, samt spredte busketter.

Parkerne har en særlig naturmæssig fordel i det, der her er lang kontinuitet, som er yderst værdifuld for biodiversiteten. Tidligere rummede parkerne større variation i form af bede med kulturarter, som over tid er forsvundet som konsekvens af ændrede prioriteringer af resurser.

Øvrige grønne områder udgøres derudover af skoler, dagsinstitutioner, plejecentre, vandværker, idrætsarealer, kulturarealer som

Rådhuset og Espevang m.v. og en masse mindre overskudsarealer, arealer langs grøfter og rabatter langs veje. Disse mindre områder kan bidrage til at skabe trædesten og korridorer på tværs, og det har stor betydning for dyrs og planter mulighed for at spredes og etablere sig.

De store landskabstræk, byens parker og grønne områder, men også villakvartererne, rækkehusbebyggelserne, kolonihaverne og boligforeningernes store grønne friarealer danner Rødovres samlede grønne struktur. Byens store markante træer, flere fra gartneriernes tid og yngre nye træer, ligger som et lag ud over det hele og fortæller byens udviklingshistorie og er med til at binde de grønne strukturer sammen.

Som en fuldt udbygget bykommune er den eksisterende grønne struktur yderst værdifuld som levesteder for dyr og planter og for, at Rødovre opleves som en grøn by som helhed. Derfor skal arbejdet med at fremme biodiversitet i Rødovre Kommune også omhandle private grundejere, for private arealer udgør ca. 75% af kommunens areal, mens det offentlige kun udgør ca. 25%.

Espelunden Park

Eksisterende naturtilstand

Rødovre har både hjemmehørende arter, men også mange kulturarter og introducerede arter, der indgår i fødekæden sammen med de vilde arter. Bynaturen er ikke begrænset af én bestemt naturtype, men udgøres af sammenmeltninger af eksisterende naturtyper. Bratte overgange fra det ene område til det andet, overflader, strukturer, højdeforskelle, lys og skygge giver en natur, der minder om en hybrid mellem f.eks. et skovbryn og en lysåben eng.

I sommeren 2023 har Rødovre Kommune som en del af arbejdet med biodiversitetsplanen fået kortlagt 13 udvalgte lokaliteters naturtilstand for at supplere allerede kendte data på andre arealer. [24] [25] Bilag 2.

Det er data, der løbende og gennem mange år er vedligeholdt og suppleret af Teknisk Forvaltning, for at kunne monitorere naturtilstanden. Tilsammen viser eksisterende data og kortlægning af de 13 lokaliteter det samme som Naturkapital 2020, at Rødovre Kommune er den kommune i Danmark, som har den laveste værdi, som levested for truede arter [12].

Signatur

- Vestvolden
- Naturområde med beskyttelsesinteresser
- Potentielle naturområder
- Grønne forbindelser
- Økologiske forbindelser
- Potentielle økologiske forbindelser
- Grønne kiler
- Kolonihaver
- Søer/vandløb

Billeder tv. Naturtilstanden i Rødovre er generelt ringe, men der findes alligevel spændende både almindelige og sjældne arter. Øverst tv. Almindelig blåfugl, i midten Skovhullæbe og nederst Brunflagermus

Grønt Danmarkskort. Gule prikker angiver lokaliteter, der er artskortlagt i Baselinestudie, Bilag 2

Beskytte og bevare

Biodiversitet handler ikke kun om at gøre plads til naturen i byen. Arterne skal komme et sted fra, og derfor skal de eksisterende værdier bevares. Vil man gøre en reel indsats for biodiversiteten i Rødovre Kommune, handler det om at bevare de nuværende, vigtige og uerstattelige levesteder og arter, der allerede findes i kommunen.

Al planlægning og drift af byens eksisterende, værdifulde arealer med høj naturværdi bør derfor i videst muligt omfang beskyttes og bevares, for hvis arterne først forsvinder, så kommer de måske aldrig igen og værdifulde arealer er meget svære at genskabe.

Fokusområder:

- Beskytte og bevare træer, især de store og gamle
- Beskytte og bevare levesteder for arter

Målsætninger

- Beskytte og bevare eksisterende og mest uerstattelige natur
- Sikre lang kontinuitet i plantedække og levesteder

Billede tv.

Et gammelt egetræ med furet bark, grenkløfter og hulheder er værtstræ for et væld af arter af fugle, smådyr, insekter, mosser, laver og svampe. Der kan leve mere en 800 forskellige arter af insekter, afhængigt af træets alder og størrelse, f.eks. den lille grønne sommerfugl, egevikler, eller agernsnudebille.

Beskytte og bevare træer

Især de store og gamle

Et af de mest uerstattelige levesteder i naturen er de store, gamle træer. Gamle træer er et unikt levested for mange arter, og det vigtigste naturelement i byen.

Helt eller delvist døde gamle træer, også kaldet veterantræer, udgør et særligt vigtigt levested for mange organismer og artsgrupper, der nedbryder det døde træ. Det er svampe, bakterier, insekter og andre smådyr, der igen er føde for fugle og større dyr. Selv når træet står tilbage som en hul, død ruin har det stor værdi. Det er stadig lige så fuldt af liv, som det var, da det var levende.

De fleste træer producerer frugter, bær, nødder og nektar, som giver føde til mange dyr, fugle og insekter. Hjemmehørende arter af træer har oftest flere arter tilknyttet end ikke-hjemmehørende arter.

Store gamle veterantræer udgør et helt unikt levested for mange arter. Her en 500-600 år gammel eg i Hareskoven. Men det træ kunne også stå i en park i Rødovre Kommune

Registrering af træer

Når bevaringsværdige træer fældes eller skades, så levetiden forkortes markant, skyldes det hovedsageligt, at træer må vige for andre funktioner og interesser i udvikling af byen, som f.eks. nybyggeri, parkeringspladser, vejanlæg, cykelstier, idrætsinteresser, affaldsstationer, ladestandere, fjernvarmeudbygning, graveaktiviteter til anden forsyning, klimatilpasning mv.

For at kunne bevare træer, er det derfor vigtigt at registrere eksisterende træer allerede i de helt indledende projektstadier i alle projekter og udarbejdelse af helhedsplaner og lokalplaner. Rødovre Kommune har allerede kortlagt en del gadetræer, børnetræer samt voldgade-træer.

Eksempler på hjemmehørende arter

Bøg, Ask, Navr, Tørst, Tjørn, Rødel, Hvidel, Gråel, Ene, Kastanje, Vortebirk, Dunbirk, Avnbøg, Skovæble, Skovfyr, Bævreasp, Fuglekirsebær, Vintereg, Stilkeg, Mirabel, Slåen, Almindelig røn, Lind, flere arter af Pil

Beskæring frem for fældning

Træer kan blive gamle, nogle arter flere hundrede år. Særligt i byens parker, på Vestvolden, i private haver og i boligforeninger, men også på skoler og daginstitutioner findes de store gamle træer, som kan gro og udvikle sig relativt uforstyrret og blive til veterantræer.

Når træet ældes, vil der med tiden opstå råd og hulheder. Det er rigtig godt for insekter, mosser, laver, svampe, fugle og smådyr. Dog kan et gammelt træ blive så nedbrudt, at det kan være til fare for omgivelserne grundet nedfaldne grene eller risiko for at vælte i storm. Hvis gamle træer vurderes at være risikotræer og

til fare for omgivelserne, skal det vurderes om de kan bevares og beskæres fremfor at fælde dem, da gamle veterantræer er meget værdifulde for biodiversiteten, hvis de bliver stående. I de tilfælde bør træerne kronereduceres, stynes eller topkappes til trætorsoer, for at sikre levesteder for mange arter flere år frem. I Rødovre Kommune efterleves denne praksis allerede, hvor det er muligt.

Træer må ikke fældes af årsager som skyggegener, generende blade, frugter, rødder, pollen eller gener fra insekter og dyr.

Beskåret birketræ med spættehul. Hvor der tidligere har siddet sidegrene, udvikles over årene hulheder og fugtige mikroklimaer til gavn for flagermus, fugle, insekter og svampe

Et særligt levested tilbydes af de vedboende poresvampe frugtleger, der er det primære levested for flere hundrede specialiserede insekter som igen tiltrækker forskellige rovdyr og parasitter

Beholde dødt ved

Dødt ved er en betegnelse for træ, der ikke er levende. Dødt ved kan være grene og stammer i skovbunden,

stående døde træer eller det indre af levende træer, hvor det indre på grund af afknækkede grene er begyndt en forrådnelsesproces, og dele af vedet derved er dødt. Døde træer tiltrækker helt andre arter end levende træer og mange af disse "træ-ådselsædere" er nogle af de arter, som er mest presset i naturen i dag.

Dødt ved er en vigtig faktor for biodiversitet, især svampe og insekter, men også fugle. Mængden af dødt ved, bestemmer bl.a. hvor mange fugle, der kan overvintre, da de i vinterhalvåret finder hovedparten af deres føde i form af insekter i dødt ved.

Dødt ved kan indgå som æstetisk eller funktionelt strukturelement i bymiljøet. Dog bør

flytning af dødt ved fra et område med træer ikke ske til et andet område uden træer.

Det skyldes, at mange af de arter, som findes i dødt ved, har svært ved at sprede sig, og nogle insekter tiltrækkes af dødt ved, som har ligget i 1-2 år. Andre kommer først til, når det døde ved har ligget hen i 10 år, og andre igen endnu senere.

Arterne har med andre ord brug for, at der relativt konstant bliver tilføjet dødt ved, for at alle arter har føde nok.

Placerer man derfor en død træstamme som naturbænk på et befæstet område, har de insekter, som det døde ved tiltrækker, altså ikke noget nyt sted at gå hen, i takt med at vedet nedbrydes [13]. Desuden bør der altid tages et aktivt valg i forhold til placering af dødt ved, så forskellige arter tilgodeses med veddet.

Stammer af dødt ved udlagt i Espelunden Parken til gavn for nedbrydersvampe og insekter. Dødt ved kan udlægges i solen, hvor de udgør et lunt levested til gavn for f.eks. solitære bier.

Næsehornsbillen er et af Danmarks største og mest imponerende insekter. Denne er set ved Tæbyvej i Rødovre. Billen tiltrækkes af dødt ved, men også savsmuld, halmstakke og kompostbunker.

Hjortebillelarverne lever i traskede stammer og stubbe af løvtræer, især bøg. Dens bagkrop indeholder tarmblindsække med vednedbrydende bakterier. Foto: Peter Friis Møller.

Nogle arter kræver sol og varme, mens andre har behov for skygge og mere fugtige placeringer. Det skal også overvejes, om veddet lægges solitært eller i bunker. De solitære stammer huser primært insekter, svampe og lav, mens bunker af stammer samtidig er gode skjul for smådyr, padder og firben.

Ved at beholde dødt ved inden for kommunegrænsen spares udgifter og CO₂ udledning til bortskaffelse, samtidig med at der kan være en gevinst for biodiversiteten. Dette praktiseres allerede af kommunen i udvalgte områder i form af udlægning af større stammer og etablering af kvashegn eller ved at samle nedfaldne grene og udlægge dem i skovbunden i de levende hegn. Denne praksis bør dog indarbejdes i driftsplaner for at sikre kontinuitet.

To meget markante og værdifulde fuldkronede gamle egetræer ved Korsdalvej/Valhøj Alle, hvor byen skal udvikles med nye boliger. Træerne bør beskyttes i byudvikling af området.

Træpolitik

En måde at bevare og beskytte træer i byen er ved at udpege bevaringsværdige træer i arbejdet med lokalplaner.

Det kan være på både private og offentlige arealer. En konkret udegning af eksisterende træer sikrer dog ikke en vital og længelevende træbestand for træer, der ikke er en del af en lokalplan. En bæredygtig og langsigtet metode til at sikre en længelevende træbestand på de kommunale arealer bredt set, er ved at udarbejde en træpolitik.

En træpolitik for de kommunale træer kan indeholde overordnede politiske principper og retningslinjer, som kan danne grundlag for den daglige forvaltning af byens træer fra planlægning, til projektering, etablering og pleje på en måde, der sikrer de bedst mulige forudsætninger for træers etablering, trivsel og sundhed og dermed sandsynlighed for at nå en alder, hvor de gør en væsentlig forskel i deres bidrag til biodiversitet. En træpolitik kan eksempelvis indeholde;

- at eksisterende træer som hovedregel bevares og beskyttes
- at beskadigede eller fældede træer erstattes, eksempelvis med træer af tilsvarende størrelse eller mistet kroneareal
- retningslinjer for beskyttelse af træer i byggeri og anlæg
- retningslinjer for kvaliteten af plantehuller for at sikre gode vækstvilkår
- retningslinjer for etableringspleje, der sikrer overlevelse på lang sigt

En kommunal træpolitik i Rødovre vil sikre, at der i forvaltningen af byens træer, arbejdes helhedsorienteret og målrettet med beskyttelse af eksisterende og nye træer, hvorved kommunens træbestand fremtidssikres.

Beskytte og bevare levesteder for arter

Danmark har mange forskellige typer af arealudpegninger, hvor naturen beskyttes mod forandringer. Beskyttelsen spænder fra fredskov, som sikrer skov mod konvertering til byområde, til naturbeskyttelseslovens § 3, som beskytter naturtyper mod aktive tilstandsændringer. Derudover er der en særlig forpligtelse til at sikre udvalgte dyre- og plantearter. I Rødovre findes dyr og planter, som er særligt beskyttede og omfattet af denne lovgivning. Der er også arealer og natur, som ikke er beskyttet, men som har et potentiale til at udvikle sig til værdifuld natur, som derfor som udgangspunkt bør være omfattet af beskyttelse i planlægningen af arealanvendelsen i byen.

Kortlægge arter

For at kunne fremme biodiversitet, er det essentielt at have kendskab til det eksisterende artsgrundlag. Kortlægning af den aktuelle biodiversitet skaber overblik over, hvor de beskyttede eller truede arter holder til, og er et nødvendigt grundlag for at beskytte eksisterende og potentielle levesteder, så forvaltningen, ud over at fokusere på beskyttelse af den enkelte art, kan forvalte hele det miljø, de enkelte arter lever i.

Et gammelt træ i Espelunden med et spættehul og skader på barken udgør et levested for mange arter, her flagermus

Sikre eksisterende levesteder

Langt de fleste arter som findes i Rødovre i dag er generalister. Det er arter, som er de mest udbredte, og som ikke

har specialiserede krav til levesteder.

Det er arter som f.eks. egern, solsort og mælkebøtter. Levesteder er helt forskellige fra art til art, men kan selv for den enkelte art variere inden for artens livscyklus. Mange arter har højt specialiserede krav til omgivelserne og er helt afhængige af forskellige levesteder for at kunne overleve, f.eks. ferskvand, dødt ved, hulheder og blomster med pollen og nektar. Det gælder som hovedregel, at jo mere varieret udvalget af levesteder er, jo flere arter kan indfinde sig. Dertil forholder det sig oftest sådan, at levesteder for truede, rødlistede eller sjældne arter ofte rummer høj artsdiversitet [14]. Biodiversiteten kan således øges ved at sørge for, at forskellige levesteder er til stede.

I Rødovre findes helt specielle levesteder og arter, f.eks. er den sjældne humlesvirreflue fundet i Schweizerdalsparken og den sjældne Grøn lav-ugle, som er en natsommerfugl, er fundet ved Rødovregård.

Den sjældne Grøn lav-ugle, som er en natsommerfugl, er fundet ved Rødovregård

Bevare blomsterressurser

Hvis et område har en høj plantediversitet, og planterne får lov at blomstre og sætte frø, vil området potentielt

kunne understøtte en høj diversitet af insekter, og disse insekter vil igen udgøre et væsentligt fødegrundlag for rovinsekter, fugle og pattedyr [15].

Da naturen er dynamisk, vil det ikke nødvendigvis være de helt samme steder der er rige på blomsterressurser år for år. Det vil ét år måske være godt at bevare en særlig plantegruppe med gode blomsterressurser, hvor arealet året efter kan være groet til af en dominerende art.

Ved at kortlægge artsrige områder og potentielt gode blomsterressurser år for år tidligt på vækstsæsonen, kan eksisterende pollen og nektarkilder beskyttes og friholdes for slåning, så planterne får mulighed for at gennemføre en hel livscyklus og sætte både blomst og frø. Kortlægningen er desuden vigtig for at kunne planlægge og tilpasse den rette drift og pleje af arealerne.

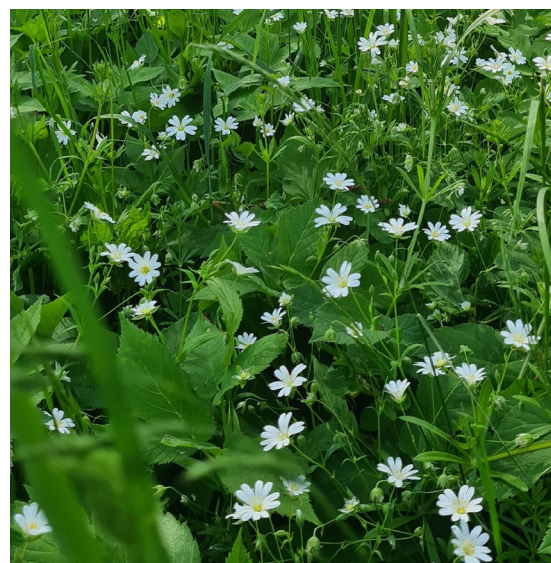

Stenhumle set i en krybende potentil på Trekantsgrunden ved Islev Bibliotek

Indsats

- Træpolitik
- Monitorere og kortlægge blomsterressurser

Stor fladstjerne i Espelunden Parken er dukket op, idet klipning er reduceret til en årlig klipning

Udvikling i drift og anlæg

Drift og pleje af kommunens grønne områder varetages kontinuert af Vej og Parks grønne drift, og der er derfor stort potentiale i at fremme biodiversiteten ved at omlægge dele af driften til en mere naturnær og ekstensiv pleje og forbedre og genoprette flere levesteder ved at introducere nye strukturer, tilføre beplantningselementer mv.

I byens natur foregår arternes samspil og den naturlige udvikling ikke som i den vilde natur, og derfor vil der være et konstant behov for at forbedre og udvikle eksisterende arealer med den rigtige drift, pleje og anlæg.

Fokusområder;

- Forbedre levesteder gennem drift og pleje
- Forbedre og genoprette levesteder i anlæg

Målsætninger

- Forbedre eksisterende naturtilstand på kommunale arealer
- Sikre forskellige levesteder, høj plantediversitet og blomsterressurser
- Genoprette tabte naturtyper

Billede tv.

Frugterne fra eg er mange dyrs fødekilde.

Forbedre levesteder gennem drift og pleje

For at arbejde målrettet med at forbedre levesteder gennem drift og pleje af kommunens grønne områder, er der behov for god planlægning af arbejdet, udarbejdelse af plejeplaner, egnede maskiner tilpasset den ændrede pleje og uddannelse af personale. Dertil er tværfagligt samarbejde afgørende for at kunne arbejde helhedsorienteret med at fremme biodiversiteten på byens grønne arealer og lykkes med udrulning af biodiversitetsplanen.

Planlægning af drift

Plejen af byens grønne arealer udføres i dag i henhold til Gartnerplan 2008 [16]. Planen beskriver vedligeholdelsesstandarder og de gartneriske opgaver på de forskellige offentlige områder, som f.eks. pleje af belægningsgræs, græsklipning udført som brugsplænegræs eller naturgræs, klipping af hække, beskæring af træer mm.

Gartnerplanen er fra en tid, hvor den politiske dagsorden foreskrev et intensivt plejet udtryk i byen og hvor grønne arealer skulle have parkpræg og være frodige og flotte med f.eks. kort klippede plæner med forædlede forårsløg. Ændrede politiske målsætninger om mere naturnære grønne områder og driftsmetoder kalder på en revidering af gartnerplanen.

En opdatering af planen vil potentielt have stor effekt på kommunens biodiversitet, idet driftspersonalets "værktøjskasse" opdateres i forhold til nyeste viden om biodiversitetsfremmende drift og pleje [17]. Den reviderede gartnerplan kan eksempelvis beskrive, hvilke arealer der skal klippes intensivt, og hvilke arealer der skal fremstå uklippede, eller fastlægge perioder for klipping af busketter og hække, så blomstrende buske først klippes efter endt blomstring, så insekter kan søge føde, og uden for ynglesæson så fugle uforstyrret kan yngle.

Plejeplaner

En plejeplan beskriver plejen af et specifikt grønt område for at opretholde det i en ønsket tilstand. Den beskriver eksisterende forhold, målet med plejen samt metoden til at nå målet. Plejeplaner kan laves for alle typer af grønne eller grøn/blå arealer og vil typisk blive revideret efter en 5-10-årig periode for at sikre, at plejemetoderne fortsat er hensigtsmæssige i forhold til målet og i hvilket omfang eventuelle ændringer i brugen af arealerne skal udmøntes i plejen.

Rødovre Kommune arbejder med plejeplaner på flere arealer, f.eks. Vestvolden [18], herunder Trekantsgrunden ved Islev Bibliotek samt Espelunden Park og Schweizerdalsparken. Samtlige plejeplaner forholder sig til biodiversitet, men indeholder ikke så mange målsætninger eller plejetoilettag, der understøtter biodiversiteten på en fyldestgørende måde, hvorfor der er potentiale for at forbedre biodiversiteten på disse arealer, hvis plejeplanerne revideres, og kommer til at indeholde målsætninger og plejebeskrivelser til at fremme biodiversiteten. Der er et stort potentiale for øget biodiversitet, såfremt flere kommunale arealer i Rødovre får en plejeplan.

§3 områder

Mange naturområder er forsvundet fra landskabet i løbet af de sidste 50 år. Når naturområderne forsvinder, forsvinder også mange vilde dyr og planter. For at bremse denne udvikling besluttede Folketinget i 1972 at beskytte bestemte naturtyper. I 1992 blev disse bestemmelser udvidet til den såkaldte Naturbeskyttelseslov, som blandt andet indeholder bestemmelser om beskyttelse af forskellige naturtyper i henhold til § 3. [29]

Vådområdets brinkzoner

I Rødovre findes flere § 3-beskyttede søer. Fælles for dem er, at naturtilstanden og vandkvaliteten kan forbedres, blandt andet ved ændret pleje af brinkzoner og en opmærksomhed på tilløb af næringsrigt vand og evt. etablering af forbassin, med krav om løbende oprensning.

Eksisterende pleje af kommunale § 3 søer omfatter, at opvækst af træer og buske slås med slagleklipper med sideklip, som bliver liggende langs brinken. I dag henligges afklip til nedbrydning på brinkzonen. Det tilfører næring til vandet, hvorved der sker en opblomstring af alger og tilgroning af høj rørskov af tagrør, rørgræs og dunhammer.

Det medfører lavere biodiversitet. Ved at slå brinkerne og fjerne plantematerialet, kommer der mindre næring i vandet, og brinkerne bliver mere lysåbne med bar jord, hvorved frøpuljen der findes i jorden kan spire. Herved ændres den meget artsfattige og skyggefulde vegetation, og vandhullernes brinkzone vil skabe højere biodiversitet med flere planter, insekter og padder. Det vil være fornuftigt at efterlade noget rørskov til skjul for fugle, padder, smådyr m.fl.

Hvis indsatsen skal have en effekt, bør der være fokus på slåning af brinker, og der bør laves en biologisk vurdering af, hvilke brinkzoner det vil give mest effekt at slå.

Den § 3-beskyttede sø i Schweizerdalsparken har et højt næringsindhold og derfor gror brinkzonen flere steder til med tagrør og dunhammer.

Bekæmpelse af invassive arter

Invasive arter er dyr, svampe og planter, som ikke hører naturligt hjemme i den danske natur. De er indført af mennesker til et område, som de ikke kunne være spredt til ved egen hjælp. Invasive arter påvirker biodiversiteten negativt ved at sprede sig voldsomt på andre dyrs og planters becostning.

I Rødovre Kommune bekæmpes den invasive art Kæmpebjørneklo effektivt, takket være et samarbejde mellem den frivillige indsats af Bjørnebanden samt den kommunale drift. Bjørnebanden startede i 2003, og målsætningen har lige fra begyndelsen været, at ingen bjørneklo skal sætte blomst og kaste frø i Rødovre.

I Rødovre slås den invasive plante Lundgylden af frivillige, her et medlem fra Bjørnebanden.

Kæmpebjørneklo er den eneste invasive planteart, der er omfattet af lovgivning om bekæmpelse. Dog er flere andre arter af invasive planter udbredt i Rødovre Kommune. Der er fund af bl.a. Japan-pileurt, Kæmpe pileurt, Hybrid-pileurt, Småblomstret balsamin m.fl. Derudover er Lundgylden under spredning ved Vestvolden.

Der bør udarbejdes en plan for fremtidig bekæmpelse af alle de invasive plantearter, der findes i Rødovre. Planen kan indeholde registrering og beskrivelse af forekomster samt bekæmpelsesmetode for hver invasive art. En plan kan bidrage til at sikre en formalisering af driftens igangværende bekæmpelse, benyttelse af korrekte tiltag for de enkelte arter og en omkostningseffektiv bekæmpelse.

Eksempler på invassive arter

Kæmpebjørneklo, Japan-pileurt, Kæmpe pileurt, Hybrid-pileurt, Småblomstret balsamin, Sildig gyldenris, Alm. vandpest, Rød hestehov og Armensk brombær

I Rødovre findes der mange græsplæner og vejrabatter, der slås ofte. Græs vokser hurtigt og udkonkurrerer ofte blomstrende urter, hvis græsset slås hyppigt. For at skabe større variation med opvækst af blomstrende urter i græsplæner, er det derfor nødvendigt at iværksætte tiltag, der fremmer det.

Et af virkemidlerne er mosaikslåning, hvor græsset slås uregelmæssigt og i tilfældigt mønster, og hvor dele af arealet henover sæsonen slås hyppigere end andre dele af arealet. På den måde skabes der variation og levesteder til flere organismer over hele året. For at opnå den største effekt af mosaikslåning, skal de rigtige arealer udvælges. Egnede arealer er dem, hvor der allerede er en forekomst af de hjemmehørende blomsterressurser, der ønskes en opvækst af. Er udgangspunktet et tæt tæppe af den mest almindelige græsplænegræs, alminde-

ligt rajgræs, vil effekten bare blive langt græs. Her vil det tage lang tid at få nye arter til at indfinde sig naturligt, med mindre der udsås.

Mosaikslåning efterlader et mere vildt udtryk med områder, der står med langt græs og blomstrende urter, mens andre områder står med mere kort bevoksning. Et sådant areal kan godt opfattes uordentligt og rodet og der kan derfor være behov for at formidle den biologiske værdi af plejen til borgerne, f.eks. ved skiltning.

Et mosaikslået område rummer mere naturindhold end den traditionelle brugsplæne, og kan benyttes til ophold og rekreative formål som hundeluftning og løbeture, hvis der slås stier. "Mosaikarealer" bør imidlertid planlægges under hensyntagen til andre rekreative formål, samt anden brug af arealet.

Når der arbejdes med variation i græsarealer, er det vigtigt også at tage hensyn til den rekreative brug og klippe stier og friholde arealer til rekreativ anvendelse

Opsamling af afklip

Når områder med højt græs og blomster slås, skal afklippet opsamles og bortskaffes. Det skal gøres for at fjerne den naturlige næring, der er i planterne, hvorved jorden over tid bliver mere næringsfattig, og for at give lys til at flere arter kan spire.

Når jorden bliver mere næringsfattig, vil arealet udvikle sig i retning af mindre græs, brændenælder og andre planter, der trives ved et højt næringsindhold i jorden, hen imod et areal, hvor flere forskellige urter og blomstrende planter har en chance for at indfinde sig. Derved opnås højere biodiversitet, til gavn for insekter, fugle og gnavere i området, da de alle er afhængige af blomsterplanter til enten føde eller til at lægge deres æg og larver på.

I forhold til traditionel græsslåning, hvor afklip henligger, vil der være en mængde afklip, som skal bortskaffes løbende. Det bør derfor afsøges, om bortskaffelse af afklip kan håndteres lokalt ved at udvælge områder til kompostering. Afklip, som komposteres, må ikke stamme fra arealer med invasive arter, da de derved kan

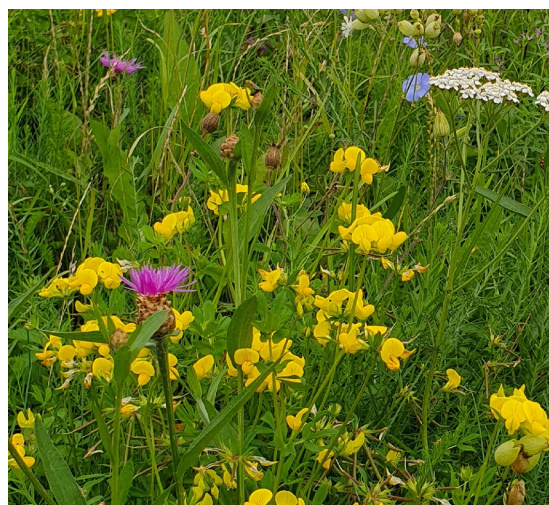
spredes, eller fra rabatter fra stærkt trafikeret vej, da afklip herfra kan indeholde miljøfarlige forurenende stoffer. Hvis ikke der kan ske en lokal kompostering, bør afklippet bortskaffes på den mest miljøvenlige og bæredygtige måde evt. til biogasanlæg, så den gevinst der er vundet ved at fremme natur ikke tabes i en bortskaffelse af afklippet, som ikke er bæredygtig.

Almindelig brunelle fundet i en ekstensivt slået del af græsarealet i Schweizerdalsparken. Arten er en positiv art for biodiversiteten, og har tilkæmpet sig en plads sammen med røllike i græsplænen blandt rajgræs og hvid kløver

Eksempler på urter til næringsfattige jorde

Røllike, Blåhat, Kællingetand, Knopurt, Blåmunke, Liden klokke, Almindelig honningurt, Almindelig Torskemund, Gul Snerre, Rødknæ, Musevikke, m.fl.

Hjemmehørende udsåede urter til næringsfattige forhold på Slotsherrensvej. På billedet ses bl.a. Knopurt, Kællingetand, Røllike m. fl.

Opgradering af maskinpark

Naturnære driftsmetoder kræver maskiner med andre funktioner end maskiner til mere traditionel og intensiv pleje af byens grønne arealer. Maskinerne skal f.eks. kunne klippe på fugtig og blød bund eller klippe og opsamle højt græs og urter. Det er en forudsætning for udvikling af driften mod mere ekstensiv pleje, der fremmer biodiversitet, at driftsenheden har de rette maskiner og den nødvendige viden. Den eksisterende maskinpark indeholder maskiner til intensiv pleje af arealerne, hvilket vanskeliggør en omlægning af større arealer fra kort slået græs til arealer med højt græs og blomstrende urter, da maskinerne ikke er egnede til formålet. Først når maskinparken opgraderes enten ved køb eller leje af velegnede maskiner, kan udvikling af driften iværksættes.

Efteruddannelse af personale

Som følge af mere naturnær planlægning og drift og fokus på blomstrende hjemmehørende arter er der behov for, at medarbejdere får et øget plantefor- og arts-kendskab. Det er vigtigt, at personale, der planlægger og plejer arealer, kender og kan genkende arter, der er positive for naturkvaliteten, f.eks. gode nektarplanter, fredede orkidéer eller værtsplanter for sommerfugle og andre insekter. Derved kan der tages udgangspunkt i eksisterende naturtilstand på arealerne, således at der ikke på grund af manglende kendskab til værdifulde hjemmehørende arter disponeres forkert i planlægning og pleje.

Således bør medarbejdere efteruddannes, evt. kan udvalgte biodiversitetsambassadører over tid udbrede viden og kendskab til øvrige medarbejdere. Der kan dertil udarbejdes et katalog, som blandt viser de ca. 50 vigtigste plantearter, man skal kunne genkende.

Specialmaskine til såning af frø

Specialmaskine til slåning af græs.

Forbedre og genoprette levesteder i anlæg

Rødovre rummer et stort potentiale for at forbedre levesteder og skabe mere plads til en mere mangfoldig natur på eksisterende grønne arealer. På baggrund af viden om, hvor de eksisterende positive arter findes, udpeges levesteder, som kan forbedres.

Forbedre udbuddet af levesteder

Forskellige dyr har brug for forskellige typer af levesteder, skjulesteder og fødesteder, og arterne har hver deres

niche, som er en særlig kombination af levevilkår. Derfor bør udbuddet af levesteder og naturtyper til dyr og planter øges.

Tiltag som etablering af flere fritvoksende og blomstrende buske, træer, kvashegn, stenbunker og stendiger er levesteder, som er relativt hurtige at etablere, og som er fordelagtige for specielt insekter, padder og krybdyr. Kvashegn har den store fordel at grene, blade og kviste langsomt bliver nedbrudt af svampe og mindre dyr, der lever af træet. Mange insekter kan leve af svampene og det resterende nedbrydersamfund. Den store bestand af insekter i kvashegn vil tiltrække større dyr, som mus, pindsvin og padder, der kan gemme sig imellem grenene og spise af de mange insekter.

Det samme gør sig gældende med stendiger og stenbunker. Her er varme overflader, som dyrene kan sole sig på, men samtidig mere fugtige og kolde områder inde mellem stenene, som er en fordel på meget varme dage, eller hvis dyrene skal søge ly. Fugtige og våde rum mellem sten er levested for mange insekter, som f.eks. krybdyr kan jage. Ved anlæg af stenbunker eller stendiger er det vigtigt, at disse placeres i direkte sollys for at skabe solpladser for insekter, padder og krybdyr, der har brug for solens stråler til at varme kroppen op. Denne variation i fugtighed, som kan ses mellem sten i bunker eller diger, kan tillige bruges omkring søer og vandhuller, hvor vandet skaber rum med større eller mindre grad af fugtighed.

Billeder herover viser forskellige levesteder, som er gavnlige for at fremme biodiversitet. Blomstrende buske, træstamme med borhuller til enlige bier, kvashegn og stenbunker

Oprensning vådområder

Alt liv er afhængig af vand, og nogle arter er helt afhængige af at leve hele eller dele af livet i vand. Vandhuller er hjemsted for mange smådyr, og padder og nogle insekter er afhængige af vand til deres æg, larver eller haletudser. Mange arter af fugle tiltrækkes også af vandhuller f.eks. blichøne, rørhøne, ænder, knopsvane og fiskehejre. I rørsumpen og krattet rundt om vandhuller holder mange småfugle til. Hvor mange arter, der kan indfinde sig nær et vandhul, afhænger bl.a. af vandhullets udformning, de nære omgivelser og vandkvaliteten.

Mange vådområder gror gradvist til i takt med, at sumpplanter som tagrør og dunhammer breder sig, og bredden gror også til med træer og buske. Dermed forsvinder lyset til vandet, og forudsætningerne for livet i vandet forværres.

Schweizerdalssøen, er Rødovres eneste naturlige sø. Der er ingen tilførsel af overfladevand, og da søen har en meget lille vandudskiftning, ophobes al tilført næring. Søen blev delvist op-

renset i 2012, men siden er meget sediment og næring ophobet. En oprensning af Schweizerdalssøen vil forbedre kvaliteten af vandet og fremme opvækst af flere og mere lyselskende arter.

Brinker bør udjævnnes i forbindelse med oprensning, da stejle brinker fjerner den naturlige zone med lavt vand og vegetation, hvor mange dyr og fugle spiser, ruger, skjuler og hviler sig. Det er derfor vigtigt, at der er en jævn overgang mellem vand og land. Derudover bør der på land indtænkes levesteder for padder til skjul og fødesøgning. Gerne i tilknytning til søen og ved at forbinde eksisterende vandhuller med grønne korridorer, så padder, guldsmede og vandfugle kan bevæge sig frit mellem deres levesteder.

Oprensning bør efterfølges af en drift med løbende tilbageskæring af noget af opvæksten af tagrør og dunhammer med bortskaffelse af afklip for at hindre tilførsel af næring til søen.

Schweizerdalssøen med delvis tilgroning af dunhammer, tagrør m.fl.

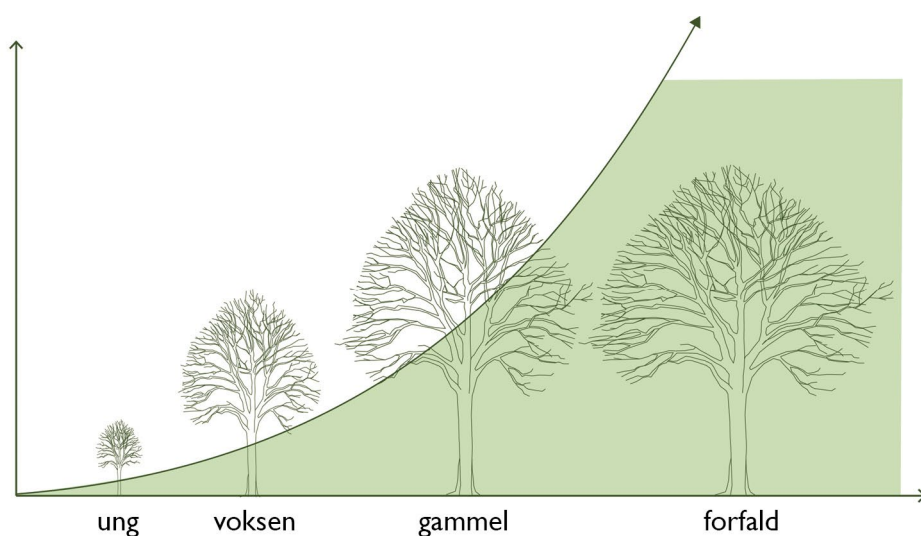
Plante hjemmehørende træer

 Kommunens træbestand bør løbende sikres og forøges ved at sikre etablering af nye træer i forbindelse med byudvikling og anlægsprojekter. Nye træer kan dog ikke erstatte gamle træer, som værdifulde levesteder for arter, men de kan bidrage til at sikre fremtidens levesteder.

 I Rødovre Kommune plantes der overvejende mange forskellige hjemmehørende arter af træer. Hjemmehørende træarter er træer, der naturligt er indvandret efter den seneste istid og har tilpasset sig dansk klima og jordbundsforhold over årtusinder. Ligeledes har arter af insekter og smådyr tilpasset sig de hjemmehørende træer og specialiseret sig til dem. Når der plantes træer i byen, bør der derfor overvejende plantes hjemmehørende træarter for at understøtte hjemmehørende fauna, så eksempelvis insekter kan søge føde, lægge æg og gennemføre deres livscyklus. Ved fornyelse af træer bør der desuden skeles til de eksisterende træer i området.

Er der allerede hjemmehørende arter i området, f.eks. egetræer, understøttes den eksisterende biodiversitet i området bedst ved at have variation og struktur inden for samme træart. Ved at have flere træer af samme art med forskellige alder og struktur, sikrer man en langvarig bevarelse af levestedet for de arter der er tilknyttet.

Eksotiske og indførte træarter kan være gode til at klare det til tider barske bymiljø, men mangler den evolutionære sameksistens med insekter og andre planter, der gør, at de er tilpasset hinanden og de er derfor ikke optimale for biodiversiteten. Dog er indførte træarter alligevel gode at plante i byen, dels for at bibeholde og udvikle kulturhistorisk havekulturs mere dyrkede udtryk og skabe forskellige oplevelser i byens parker, dels for at imødegå fremtidens klimaforandringerne samt risiko for nye skadedyr, hvorfor variation mellem hjemmehørende og indførte arter er vigtigt i forhold til at sikre en klimarobust træbestand.

Figur 5 Et træs bidrag til biodiversitet stiger markant med dets alder, hvorfor det er vigtigt at beskytte og bevare eksisterende træer, så de kan blive gamle

Forbedre vækstvilkår for træer

Træer er et centralt element i hvilken som helst naturtype, men specielt i byer kan et enkelt træ eller en mindre klynge af træer være et vigtigt åndehul for dyr og udgøre et helt økosystem i sig selv. Det er således vigtigt at værne om træerne, så de forbliver sunde og i trivsel, så de kan blive store og gamle.

Træers vækstvilkår har en helt afgørende betydning for, hvor lang levetid, sundhed og størrelse, de får og dermed også, hvor meget de bidrager til biodiversitet i byen. Men nævnte parametre er også væsentlige for, hvor meget træer bidrager til andre økosystemtjenester som bl.a. at optage regnvand, lagre CO₂, binde partikelforurening, skabe skygge og nedkøle byen.

Træers vækstvilkår sikres;

- Politisk i planprocessen. Skabe konsensus, accept og økonomi
- Planlægningsmæssigt i dispositionsfasen. Skabe plads og areal
- Teknisk i projekteringsfasen. Skabe rodrum, volumen og god vækstjord
- Dyrkningsmæssig i driftsfasen. Sikre god etableringspleje

Hvis det kan undgås, at træer påføres alvorlige skader, som f.eks. beskadigede grene, skader på stamme eller overgravet rodnet, mindskes risikoen for, at træer angribes af svampe og sygdomme, hvorved træets sundhed er intakt, dets levetid forlænges og bidrag til biodiversitet forøges.

Det er derfor vigtigt at prioritere optimale vækstbetingelser i hele træets levetid, både i planlægnings-, projekterings- og etableringsfasen, ved at sikre beskyttelseszoner, gode, store plantehuller med rodvenlig befæstelse, den rette etableringspleje og ved at beskytte hele rodzonen mod gravninger og komprimering af jorden.

Graveskader på træers rødder, har alvorlige konsekvenser for træers sundhed og forkorter deres levetid betragteligt. I værste tilfælde dør træerne inden for 5 år.

Udså frøblandinger

Hvis arterne ikke længere findes i området, kan man booste områdets biodiversitet ved at udså hjemmehørende frø.

For at opnå det bedste grundlag for at understøtte biodiversiteten er det væsentligt at vælge arter, der i videst muligt omfang supplerer hinanden både i forhold til de arter, de understøtter, men også tidsligt og rumligt. For at der kan være føderesurser gennem hele sæsonen fra forår til efterår og frø eller frugter til fuglene gennem vinteren, er det nødvendigt at vælge arter, der samlet set dækker fødebehovene året rundt.

Udsåning af frø er også en tilførsel af nye gener. Det er derfor vigtigt at anvende frø af plantearter, som i forvejen er almindelige og udbredt i Danmark. Ved udvælgelsen af arter er det derfor vigtigt, at der stilles krav til frøblandingen. [20]

Inden man vælger frøblanding, er det vigtigt at vurdere jordbundsforholdene på lokaliteten, der skal udsås på. Der bør vælges forskellige blandinger til f.eks. overdrevslignende områder, englignende områder, moselignende områder og krat/skov-lignende områder.

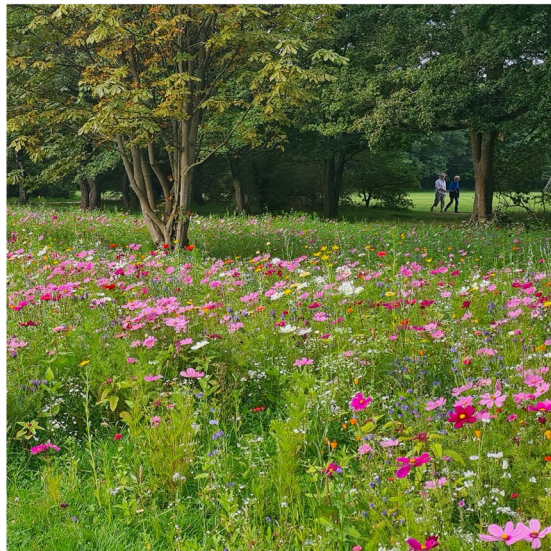
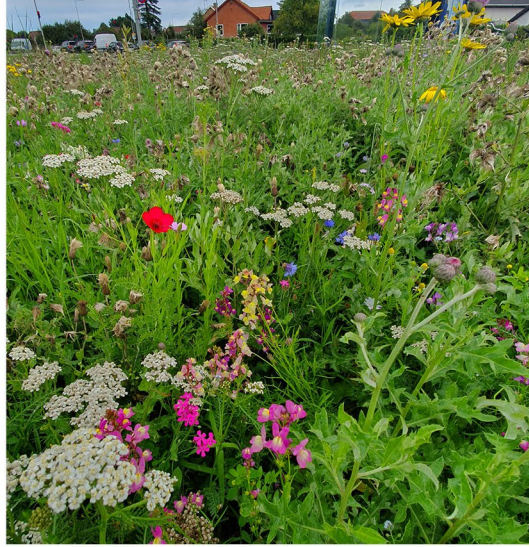
Det bedste tidspunkt for udsåning er i efteråret, hvor jorden er varm, og hvor frøene vil spire og planterne etablere sig før vinteren. Alternativt kan frøene sås i foråret.

Spiringssuccesen er tæt på nul, hvis frø spredes i eksisterende græsplæner. Derfor skal jorden blotlægges helt eller delvist forud for udsåning. Det kan enten ske med jordløsning, fræsning, afskrabning af eksisterende tørv eller afhøvling med vertikalskærer eller kraftig slagleklipper. Valg af metode afhænger af det eksisterende areal og størrelsen af spirebedet. Det er vigtigt at passe på træers rødder, når disse metoder anvendes.

Udsåning af frøblandinger er en arbejdstung måde at understøtte den eksisterende flora på, men virkemidlet kan booste et områdes kvaliteter som levested for arter. Områder bør udpeges på baggrund af en faglig vurdering af frøenes spirings succes.

Krav til frøblanding

- Planten skal være hjemmehørende i Danmark og frøkilden om muligt produceret i Danmark
- Planten skal helst være flerårig; to- eller enårige arter kan medtages, hvis de i særlig grad kan gavne biodiversiteten
- Planten skal udnyttes af en del insekter (> 10 arter), gerne mange (> 30 arter), som lever af de grønne plantedele, pollen og/eller nektar
- Plantens frø eller frugter skal spises af fugle og/eller insekter
- Planten skal udgøre et egnet levested for flere eller sjældne arter
- Planten skal tilpasses det ønskede udtryk og de arter, der lever i nærheden.

Etablering af spirebed og udsåning af frøblanding samt høstlet ved Tårnvej, Espelunden Parken og Engskrænten 2023

Assisteret frøspredning

I stedet for at indkøbe frø, kan frø fra eksisterende arter i området høstes og spredes. Det kan f.eks. ske gennem

udlæg af afklip/hø fra et nærliggende areal med mange blomsterressurser. Det kan også være gennem udsåning af frø, som er indsamlet på nærliggende gode lokaliteter.

Der kan også laves en decideret translokation af lokalt tørv, hvor hele opgravede tørvblokke flyttes til donorarealet. Assisteret frøspredning kan være en ret effektiv metode til at booste et areal, som ikke på forhånd har en god frøpulje eller et areal, hvor topjorden er skrabet af, så arealet er nulstillet. Metoden kan være mere eller mindre omkostningstung og man kan derfor vælge kun at ”pode” mindre felter med hø, frø eller tørv.

Det kan være en både lærerig og hyggelig aktivitet for borgere, og der kan f.eks. arrangeres en workshop på et kommunalt areal, hvor familier og frivillige kan hjælpe med indsamling og spredning af frø. En mulighed er også at indgå et samarbejde med universiteterne og biologistuderende, der kan samle frø under botanikfag eller fag med feltkursioner.

Afskrabning af næringsrig muld

Før assisteret frøspredning er det vigtigt at forberede arealet optimalt. Frø kan ikke sås i en lukket græsplæne. For at nye frø kan spire, kræver det bar jord og sol. De fleste frø spirer gerne i en næringsrig jord, men på længere sigt vil de mindre konkurrencesterke arter blive udkonkurreret, fordi arealet ikke rummer mere end få konkurrencesterke arter og ingen diversitet. Derfor er det bedst at fjerne den næringsrige topjord, som typisk vil være de øverste 10-25 cm. Når mineraljorden er blottet, udsås de indsamlede frø eller en frøblanding, eller der udlægges hø fra et godt donorareal.

Billede tv. ID-linjen i Islev. Her er jorden udskiftet og der er sået frøblanding af hjemmehørende arter

Jorden, der afrømmes, er relativt dyr og CO₂-tungt at køre bort, og det bør derfor overvejes, om den kan indarbejdes et andet sted på arealet.

Indsatser

- Gartnerplan og årshjul revision/digitalisering
- Plejeplaner og driftsplaner for parker
- Bekæmpelsesplan invasive arter
- Opgradering af maskinpark køb/leje
- Efteruddannelse
- Anlæg af flere levesteder i parker og grønne områder
- Oprensning af sø i Schweizerdalsparken

Planlægning

I en tæt bebygget by som Rødovre er det kompromisets kunst at få plads til gode grønne friarealer og biodiversitet. Der skal være plads til mange funktioner på stadigt færre kvadrater.

Er ønsket at skabe en grøn by med mere bynatur og øget biodiversitet, er det nødvendigt at sikre eksisterende og fremtidige grønne arealer i politiske ambitioner og målsætninger, kommuneplanlægning og lokalplanlægning, så byens eksisterende og fremtidige friarealer ikke går tabt til andre formål.

Såfremt der prioriteres flere grønne kvadrater og generelt flere friarealer i byens udvikling og omdannelse, sikres et bedre grundlag for at en mangfoldig natur, biodiversitet, på sigt kan indfinde sig, men dertil sikres også en mere bæredygtig udvikling af byen i forhold til andre dagsordener som klimatilpasning, cykelstrategier, idrætspolitikker mm, da netop disse dagsordener kan understøtte hinanden i fremsynede helheds løsninger.

Fokusområder;

- Kommuneplanlægning
- Lokalplanlægning
- Politisk behandling

Målsætninger

- Forbedre sammenhængende grøn struktur
- Øge naturindhold, kvalitet og diversitet ifm. byudvikling
- Øge de grønne kvadrater i fremtidig udvikling og omdannelse af byen
- Nedbringe andelen af grå kvadrater i fremtidig udvikling og omdannelse af byen

Billede tv.

Furet bark på gamle træer udgør vigtige levesteder for mange arter

Kommuneplanlægning

Udvide grøn hovedstruktur

Grønt Danmarkskort indgår som en del af planloven og samler kommunernes naturtemaer i ét sammenhængende naturnetværk. Det er en fysisk plan, der sammenbinder de vigtigste naturområder og grønne korridorer i byen i et sammenhængende net af kiler og bånd, hvorved der skabes et grønt netværk inden for kommunegrænsen og på tværs af kommunegrænser.

Formålet med Grønt Danmarkskort er at sikre vigtige grønne strukturer og forbindelser i byens udvikling, hvorfor det er afgørende, at det danner grundlag for enhver planlægning, byudvikling, driftstiltag, anlægsprojekter og i tværfaglige projekter, eksempelvis masterplaner for klimatilpasning samt kapacitetsprojekt for Harrestrup Å, så grønne værdier bevares.

I kommende kommuneplansrevision, kan mulighederne for flere udpegninger i Grønt Danmarkskorts vurderes, idet det kan styrke potentialerne for at fremme biodiversitet i en større skala.

Lokalplanlægning

Rødovre Kommunes lokalplaner kan fremadrettet i højere grad sikre, at boligområder, erhvervsområder og offentlige byrum omdannes og udvikles, så de fremstår frodige og grønne og med høj landskabelig, biologisk og rekreativ kvalitet og derved bibringe gode levevilkår for dyr, planter og mennesker.

For at sikre høj kvalitet af fremtidige grønne arealer og mest mulig biodiversitet foreslås det, at der i forbindelse med lokalplanlægning gennemføres en grundig kortlægning af eksisterende beplantnings placering, udbredelse og kvalitet.

Forslag til målsætninger i lokalplanlægning

- Krav til udviklere
- Biofaktor
- Grønne kvadratmeter
- Kortlægning af eksisterende grønne værdier
- Grøn infrastruktur
- Artssammensætning
- Byens belysning
- Forbedret naturtilstand i fremtidige forhold

Krav til udviklere

Som en del af lokalplanarbejdet med udviklere, kan der stilles ambitiøse mål for de grønne kvadratmeter og kvaliteten af disse.

Det foreslås, at der i lokalplanarbejdet med udviklere opfordres til, at der leveres følgende som en del af det planlægningsmæssige grundlag:

- Strategi for fremtidssikring af en vital træbestand
- Strategi for biodiversitet
- Beplantningskoncept og plan for beplantningens udvikling i år 0-20-50
- Drifts -og plejemanual af fremtidige arealer, som kan overdrages til grundejerforeningen, så de grønne områder plejes i henhold til lokalplanens formål og intentioner

Kortlægning af eksisterende grønne værdier

Ethvert område i kommunen, der skal byudvikles og lokalplanlægges, har områder med eksisterende beplantning og/el. træer, som kan have stor biologisk værdi, eksempelvis aldrende træer. Mange vigtige levesteder for arter er ikke omfattet af beskyttelse og det er derfor nødvendigt at beskrive eksisterende naturværdier og stille krav om beskyttelse i lokalplanarbejdet, for at sikre værdifulde levesteder og erstatte dem, hvis de må vige for andet.

Gamle træer er i byen det væsentligste bidrag til bynatur og biodiversitet, hvorfor de altid bør bevares i byudviklingen, ikke udelukkende grundet de biologiske værdier, men også fordi de – såfremt de indarbejdes i nye bebyggelsesplaner – allerede fra start kan skabe kontinuitet i plantedækket, levende rum, markante grønne volumer, formidle skala og oplevelsesværdier, som det ellers vil tage årevis at etablere med nye træer.

I første fase af planlægningsarbejdet bør eksisterende naturværdier kortlægges og bevaringsværdighed vurderes og bestemmes. Kortlægningen skal være præcis, eksempelvis ved indmåling af eksisterende træer, så der gives et retvisende billede af træernes størrelse og rodrum, så den nødvendige beskyttelse af træerne kan sikres i hele processen fra planlægning, gennem byggefasen og til færdigt byggeri. Derved øges chancen for at sikre træernes overlevelse og sundhed fra planlægning til udførelse. Udpegningen af naturværdier, herunder bevaringsværdige træer, skal være en realistisk afvejning. Det er bedre at udpege færre træer, hvor det er muligt at sikre deres restlevetid og vitalitet, end mange træer, der ikke kan beskyttes tilstrækkeligt.

I henhold til lovgivning, er der krav om kortlægning af bilag IV arter, som f.eks. flagermus, så vigtige levesteder bevares og beskyttes i byudviklingen. Således skal yngle – og rastesteder kortlægges i både planer, anlægssager, arrangementer mv. hvis det kan risikere at påvirke arternes levested. Mange flagermus bor i bygninger, f.eks. skimmelflagermus, hvorfor kortlægning også omfatter bygninger.

Forbedret naturtilstand i fremtidige forhold

Når et lokalplanområdes eksisterende naturværdier er kortlagt, kan der formuleres lokalplanbestemmelser om bevaring af beplantning samt fremtidige beplantningselementer, arter og størrelse, hvorved potentialet for at forbedre kvaliteten af den fremtidige naturtilstand øges.

Grønne kvadratmeter

I kommuneplanlægningen og lokalplanlægningen stilles der krav til et forhold mellem det bebyggede og det ubebyggede samt opholdsarealer. Ubebyggede arealer er alle friarealer mellem bygninger, så som veje, brandveje, parkering, stier, plæner, bede, affaldsstationer, cykelparkering mv., og opholdsarealer er reelle friarealer til ophold. Som eksempel stilles der krav om 40% opholdsareal i etageboligbyggeri i forhold til etagekvadratmeter. Når alle nødvendige funktioner og disses arealkrav indbygges i friarealerne, er der færre reelle grønne kvadratmeter med naturindhold og dermed biodiversitet. Det foreslås derfor i fremtidige revisioner af kommuneplan og i arbejdet med lokalplaner, at der ses på at stille krav til flere grønne kvadratmeter i byudviklingen.

Biofaktor

Biofaktor er et udtryk for den biologiske aktivitet, som et område levner plads til, eller med andre ord, hvor grønt et lokalplanområde er. Metoden er en beregning af en biofaktor score, baseret på de forskellige typer af arealer i området, såsom asfalt, græs, krat, grønne tage og træer. Asfalt giver laveste score, mens træer og skov giver højeste score.

Biofaktor kan bruges i planlægningsfasen af nye områder, som en måde at programmere og arealdisponere de ubebyggede arealer, men kan dog ikke stå alene, da det ikke siger noget om biodiversiteten eller oplevelsesværdien af et område. Biofaktor i lokalplaner kan i fremtiden sikre en rettidig overvejelse om arealdisponeringen og give anledning til diskussion, prioritering af og beslutning om, hvordan de ubebyggede arealer indrettes for bedst mulig at understøtte fremme af biodiversitet.

Grøn infrastruktur

Grøn infrastruktur er alle beplantningselementer, der understøtter naturbaserede og bæredygtige løsninger, eksempelvis naturbaseret klimatilpasning, hvor regnvand håndteres på overfladen eller begrønning af tage og facader, der kan bidrage til at nedkøle bygninger og byen. Udover at flere grønne kvadratmeter er godt for bynaturen og biodiversiteten er det således også godt i forhold til at fremme mere bæredygtige løsninger, der understøtter den grønne omstilling.

Arts sammensætning

For at sikre bedst mulige forhold for at fremme biodiversitet inden for et lokalplanområde, bør der udover flere grønne kvadratmeter arbejdes med det rette plantevalg og hensigtsmæssig planteanvendelse. Der kan som en del af lokalplanens bestemmelser være specifikke krav om forskelligartet beplantning og beplantningselementer som solitære træer, grupper af træer (lunde), fritvoksende blomstrende -og bærbærende buske, stauder, urter og løg, der kan tilbyde størst mulig variation og dermed forskellige levesteder og fødegrundlag for insekter, fugle, pattedyr mv. Der kan stilles krav til artssammensætning og fordeling, eksempelvis minimum 80% hjemmehørende arter, der skal dække 80% af de grønne friarealer, dog under hensyntagen til rekreative formål i et område.

Byens belysning

Mange nataktive dyr er afhængig af mørke om natten for at kunne søge føde, navigere, følge årstidernes og lysets skiften og for meget lys kan påvirke trækfugle, flagermus m.v. men faktisk også påvirke træer. Byens fortætning og deraf øgede kunstig belysning og manglende mørke er derfor også en trussel mod biodiversiteten [27] [28]. Således kan man vurdere, især i naturområder, parker og grønne områder, hvordan et ønske om belysning kan integreres i et område under hensyntagen til dyrelivet.

Kommunikation og formidling

For at lykkes med at give plads til bynatur og biodiversitet i byens omdannelse samt drift og pleje af de offentlige arealer, er det afgørende at biodiversitetsdagsordenen forankres i Rødovre Kommunes forvaltninger og afdelinger. Ligeledes er det vigtigt, at kommunen formidler og kommunikerer om biodiversitet til borgerne, idet ca. 75% af kommunens areal er privat og derfor er borgernes bidrag til fremme af biodiversitet på egne arealer afgørende for at byen som helhed bliver grønnere med mere biodiversitet.

Fokusområder;

- Intern kommunikation og formidling
- Ekstern kommunikation og formidling

Målsætninger

- At kommunens praksis inspirerer borgerne til initiativer på private arealer
- At øge samarbejdet med borgerne om mere biodiversitet på private arealer

Billede tv.

Fuldkronede og store markante træer skaber smukke silhouetter om vinteren

Intern kommunikation og formidling

Forankring af biodiversitet

Byens landskab danner ramme om og grundlag for alle de funktioner, som byen skal tilbyde borgerne, og over tid er grønne kvadratmeter og eksisterende grønne værdier forsvundet, fordi rum og mellemrum er fyldt ud af disse funktioner. Hvis Rødovre Kommune vil være en grøn by, med markante træer og gode, grønne områder, der understøtter biodiversitet, bør den dagsorden forankres bredt, så der sikres en koordinering med andre vigtige dagsordener. Det kan eksempelvis ske ved, at der holdes tværfaglige fora, temadage med vidensdeling og gode eksempler fra andres erfaringer, så det samlede vidensniveau højnes, og kvaliteten af de tværfaglige løsninger øges.

Myndighedsprocesser

Samtlige relevante aktører, myndighedsområder og -ansvarlige bør informeres om biodiversitetsplanen og de initiativer der iværksættes, så man er bevidst om hvilke konsekvenser og muligheder det har for de forskellige ansvarsområder i kommunen. Ligeledes afsøges det, hvordan interne processer kan optimeres for at understøtte og fremme biodiversitetsdagsordenen i kommunens udviklings- og myndighedsarbejde. Herved styrkes sandsynligheden for realiseringen af ambitioner og målsætninger om biodiversitet i Rødovre Kommune.

Naturvejledning

Både danske og internationale undersøgelser har vist, at børns adgang til natur giver både øget fysisk aktivitet og mental sundhed og bedre koncentration og læring. I takt med at byen fortættes og skoler og dagsinstitutioner udvides, er det derfor vigtig at huske, at gode uderealer kan fremme børns trivsel og læring, men også kan være et væsentligt bidrag til naturforståelse og tilknytning til naturen, især hvis det underbyg-

ges af godt pædagogisk arbejde. Hvis naturen og læren om naturen bliver en integreret del af skolers og daginstitutioners uderum og dermed en del af børns hverdag ikke kun i viden og formidling, men også i konkrete erfaringer, bliver de bedre rustet til at træffe bæredygtige beslutninger om den verden de er en del af, i fremtiden [22].

Naturvejledning og undervisning om natur og biodiversitet praktiseres allerede i det pædagogiske arbejde på flere skoler og daginstitutioner, men det kan udbredes ydeligere ved at understøtte og udvikle eksisterende initiativer.

Øverst. Drømme om et grønnere Rødovre med mere natur og biodiversitet, her formidlet på børnenes insektfestival 2023. Nederst. Læren om og væren i natur, fremmer børns læring og trivsel og styrker dem til som voksne at træffe bæredygtige beslutninger

Ekstern kommunikation og formidling

For at fremme biodiversitet i Rødovre som helhed, er det afgørende, at kommune og borgere er fælles om indsatsen. Rødovre Kommune kan inspirere og vise vejen, ved at give plads til arealer med større naturpræg og højere naturkvalitet i det offentlige rum og derved understøtte muligheden for, at flere arter kan indfinde sig og spredes. Ønsket er herved at påvirke borgernes natursyn og æstetik, for derved at igangsætte eller i bedste fald skabe en kollektiv forandringsproces mod en grønere og mere biodivers by.

Skiltning og formidling

I takt med, at der igangsættes initiativer på offentlige arealer, eksempelvis omlægning fra intensiv til ekstensiv og naturnær pleje af parkerne, er det en mulighed for at øge borgernes viden samt inspirere og motivere dem til at prøve kræfter med lignende tiltag på private arealer.

Omlægning af driften, eller nye anlæg, kan derfor følges op af formidling og skiltning, så der udbredes viden, skabes forståelse for naturprægs-æstetik og værdisætning af bynatur og dens kvaliteter og for at afbøde for, at biodiversitetstiltag opfattes som forringelse eller besparelse.

Skiltning og formidling kan oplyse om intentioner, viden om den flora og fauna, der findes det pågældende sted, eller informere om nye tiltag til at fremme biodiversitet på arealerne. Skiltning kan være fysisk eller med QR-koder, med henvisning til mere information.

Baselinekortlægningen af de 13 udvalgte lokaliteter [24], udgør et grundigt materiale, som kan gøres tilgængeligt for byens borgere og dem som benytter disse områder. Ligeledes kan den indsamlede viden om de kortlagte arealer formidles til borgere ved åbne arrangementer.

Inddragelse af borgere og NGO'er

I forbindelse med forankring af biodiversitetsdagsordenen hos borgerne, kan borgere og forskellige NGO'er være gode at inddrage, f.eks. Agenda 21 og den lokale Danmarks Naturfredningsforening, som begge deltog i et orienterings- og dialogmøde i forbindelse med udarbejdelsen af denne biodiversitetsplan.

Frivillige kan fungere som biodiversitetsambassadører i lokalområderne og derved kan de understøtte lokale kræfter og ildsjæle på en anden måde end Rødovre Kommune som myndighed. Frivilliges indsats kan understøtte og forankre biodiversitetsindsatsen mere lokalt og skabe rum for nye fællesskaber, som f.eks. høsletlaug, plantebytte eller frøindsamlingsdage.

Grøn pris

For at øge fokus på private grundejeres betydning for og bidrag til biodiversitetsdagsordenen vil Rødovre

Kommune én gang om året i efteråret uddele en Grøn Pris til en privat grundejer i kommunen, som har gjort noget særligt for at fremme biodiversiteten på privat areal. Det kan være en boligforening, erhvervsdrivende, grundejerforening eller borgere med privat have. Prisen har til formål at hylde udbredelsen af vildere haver og friarealer i hele Rødovre på de ca. 75%, som udgøres af private grundejere og derved ansøre til, at private grundejere motiverer og inspirerer hinanden ved at vise deres initiativer frem. Derved vil private grundejere tilsammen bidrage til, at Rødovre bliver grønnere med flere levesteder for flora og fauna og mere biodiversitet i kommunen som helhed.

Borgere kan nominere sig selv eller hinanden og der nedsættes et dommerpanel bestående af Klima-og Naturudvalget, medlemmer fra interesseorganisationer og faglige eksperter fra Teknisk Forvaltning.

Indsatser

- Naturvejledning
- Skiltning og formidling
- Grøn Pris

En boligforening, der arbejder med at fremme biodiversitet på deres arealer, kunne være kandidat til nominering til Grøn Pris

Forslag til mulige indsatser

Målsætninger og indsatser

Rødovre Kommune arbejder løbende på at udvikle og fremme biodiversitet, dels på eksisterende grønne arealer i byen i drift og anlæg og dels i omdannelsen og udviklingen af nye boligområder via Kommune -og lokalplanlægningen.

Denne biodiversitetsplan har til formål at skabe overblik og danne grundlag for den overordnede planlægning og prioritering af indsatser, som samlet set kan forbedre naturtilstanden og biodiversiteten i kommunen over en årrække.

Planen beskriver en lang række virkemidler, der kan tages i anvendelse for at fremme biodiversiteten i lille og stor skala. Nogle af disse virkemidler benyttes og indarbejdes allerede løbende, mens andre kræver en større indsats og økonomisk prioritering.

Biodiversitetsplanens 4 temaer beskriver en række målsætninger, som der kan arbejdes imod, ved at prioritere en række indsatser, som strækker sig fra 2024-2030.

Målsætninger

- Beskytte eksisterende og mest uerstattelige naturværdier
- Sikre lang kontinuitet i plantedække og levesteder
- Forbedre eksisterende naturtilstand på kommunale arealer
- Sikre forskellige levesteder, høj plantediversitet og blomster - og bærresurser.
- Genoprette tabte naturtyper
- Forbedre sammenhængende grøn struktur
- Øge naturindhold, kvalitet og diversitet ifm. byudvikling
- Øge de grønne kvadratmeter i fremtidig udvikling og omdannelsen af byen
- Nedbringe andelen af grå kvadratmeter i fremtidig udvikling og omdannelsen af byen
- At kommunens praksis inspirerer borgerne til initiativer på private arealer
- At øge samarbejdet med borgerne om mere biodiversitet på private arealer

Indsatser

- Træpolitik
- Monitorere og kortlægge blomsterressurser
- Gartnerplan og årshjul - revision/digitalisering
- Bekæmpelsesplan invasive arter
- Opgradering af maskinpark køb/leje
- Efteruddannelse
- Anlæg af flere levesteder i parker og grønne områder
- Oprensning af sø i Schweizerdalsparken
- Lokalplaner
- Politisk dagsorden
- Naturvejledning
- Skiltning og formidling
- Grøn Pris

Bilag I

Begrebsdefinitioner

Biodiversitet

Begrebet biodiversitet dækker over alle levende organismer på landjorden, i vandet, i luften og nede i jorden. Det dækker også over alle former for økosystemer, den genetiske diversitet inden for de enkelte arter og interaktionerne mellem arterne [23].

Arter

Arter udfylder forskellige roller i naturen. Nogle arter bestøver blomsten af en enkelt planteart, som med tiden bliver til netop dén frugt, som en anden art lever af. Andre kan nedbryde træ og skaber således plads til hulboende dyr som spætter og flagermus. Og sådan kunne man blive ved. Når en art forsvinder fra et område, så kan det påvirke de arter, som er afhængige af den. Jo flere forskellige arter, som er til stede, desto større er chancen for, at alle vigtige roller bliver udfyldt [23].

Levesteder

Forskellige økosystemer har hver deres unikke sammensætning af vilkår, som fører til specielle miljøer, som understøtter forskellige arter og processer. Mange arter er afhængige af mere end ét område som levested. For eksempel yngler mange padder i vandhuller men lever også en del af livet på land [23].

Naturtyper

Har du været i en skov, mose, sø eller eng? Danmarks rummer mange forskellige naturtyper, som udgør levesteder for arter eller for voksesteder planter. Naturtyperne har alle forskellige forhold med hensyn til jordbund, næring, fugtighed eller lys- og vindpåvirkning.

Nedbrydere

Organismer kaldes nedbrydere, når de skaffer sig næringsstoffer og energi ved at omsætte dødt organisk materiale. Det kan f.eks. være regnorme der omsætter døde blade eller svampe der nedbryder træstammer

Kontinuitet

Områder, der har været uforstyrrede længe, har en lang kontinuitet. Naturområder med lang kontinuitet rummer flere plane- og dyrearter, herunder flere sjældne og specialiserede arter, end nye naturområder som f.eks. har været bebygget eller tilplantet.

Bilag 2

Baselinekortlægning 2023

I Rødovre Kommune er der gennem de seneste 10 år kontinuert registreret arter af f.eks. flagermus og padde og naturtilstand af § 3-områder. Som et supplement til kendte data, blev der i sommeren 2023 udarbejdet en baseline kortlægning af naturtilstanden på 13 udvalgte lokaliteter for at give et solidt udgangspunkt for fremadrettet at kunne måle effekten af de indsatser der gøres, for at fremme biodiversiteten.

Baseline kortlægningen er baseret på dataudtræk fra eksisterende databaser og rapporter mm. samt felt registreringer. Det tilsammen udgør et godt fundament til at sikre en prioritering af hvilke arealer, som bør prioriteres. Prioriteringen kan f.eks. baseres på værdien af det enkelte areal, som levested for arter.

De 13 udvalgte områder repræsenterer et bredt udsnit af levesteder, som alle rummer potentiale for at sikre arter gennem biodiversitetsfremmende plejetiltag og planlægning.

Områderne blev registreret og vurderet med særlig fokus på områdernes planter, mosser, laver og insekter, herunder antallet og forholdet mellem positive, negative samt invasive arter. Endvidere blev områdets strukturelle værdi, herunder positive/negative strukturer og hydrologi registreret.

Resultaterne fra besigtigelserne udgør den eksisterende naturtilstand og kan danne udgangspunkt for områdernes fremadrettede biodiversitetsfremmende planlægning, udvikling og evt. plejetiltag.

For hele kortlægningen, se:

COWI, »Rødovre Biodiversitetsplan - Baselinekortlægning,« Rødovre Kommune, 2023.

Eksempel

I sommeren 2023 er der gennemført og afrapporteret en feltkortlægning af 13 udvalgte kommunale lokaliteter, med det formål at kortlægge og vurdere naturtilstanden. Den enkelte udvalgte lokalitet er opdelt i flere delområder efter deres rumlige fordeling (gennemskæres af vej og stier el. lign) eller når strukturerne ændrede sig markant, f.eks. fra græsplæne til træbevokset areal. For hvert delområde er udarbejdet en områdebeskrivelse. Ved feltbesigtigelserne blev de udpegede områder og deres respektive delområder gennemgået for arter, med særlig fokus på planter, mosser, laver og insekter..

Referencer

- [1] IPBES, »Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services,« 2019.
- [2] DCE, »Den danske Rødliste,« Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 2019.
- [3] Ejrnæs, R., Bladt, J. & Fløjgaard, C. (2022) Potentialet for at reservere 30 % af landarealet til beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark. Aarhus Universitet, DCE –Nationalt Center for Miljø og Energi, 42s. -Videnskabelig rapport nr. 507
- [4] Natur og Museum. Biodiversitet i byen. Henrik Sell og Morten DD Hansen
- [5] Institut for fødevarer – og resurseøkonomi ved Københavns Universitet. Sæt pris på naturen,
- [5] K. B. Hansen, »Natur og grønne områder forebygger stress: En spørgeskemaundersøgelse af, hvad grønne områder betyder for vores velbefindende,« Københavns Universitet, 2004.
- [6] Svensk studie, Urban Forestry and Urban Greening, Patrick Grahn, Ulrika A. Stigsdotter.
- [7]. Stigsdotter, Ulrika og flere, SUSY Grøn: brug af grønne områder og folkesundhed I Danmark., Skov og Landskab, Københavns universitet.
- [8] Danmarkskort: Se Danmarks største og mindste kommuner i indbyggertal og areal i 2023 (bolius.dk)
- [9] Biodiversitetsrådet. 2022. Fra tab til fremgang - beskyttet natur i Danmark i et internationalt perspektiv. ISBN 978-87-974319-0-0
- [10] R. Ejrnæs, H. H. Bruun, J. Heilmann-Clausen og B. Strandberg, »Virkemiddelkatalog for natur: De vigtigste mål i biodiversitetsforvaltningen og deres tilhørende virkemidler,« Aarhus Universitet, 2019.
- [11] Miljøministeriet, Planstyrelsen. Kommuneatlas Rødovre, Bevaringsværdige bygninger 1991.
- [12] Danmarks Naturfredningsforening, »Biodiversitet NU,« 2020. [Online]. <https://biodiversitet.nu/naturkapital>.
- [13] B. O. Nielsen, H. Petersen, J. Heilmann-Clausen og O. Mather-Christensen, »Økologiske sammenhænge - Nedbrydning - Nedbrydning af ved,« i Naturen i Danmark - Skovene, Gyldendal, 2010.
- [14] DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, »De vigtigste levesteder for rødlistede arter i Danmark,« Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience, 2021.
- [15] A. e. a. Brunbjerg, *Methods in Ecology and Evolution* 9(12), pp. 2371-2382, 2018.
- [16] Rødovre Kommune, »Gartnerplan 2008,« Rødovre Kommune, Teknisk forvaltning, Park- og Naturafdelingen, 2008.
- [17] Aarhus Universitet, Plantekatalog, Planter der understøtter biodiversiteten, Teknisk Rapport fra DCE nr. 103, 2021.
- [18] Naturstyrelsen, Pleje- og Anlægsplan for Vestvolden 2021-2025, 2021.
- [19] Miljøstyrelsen, »Bekæmpelsesvejledninger for udvalgte invasive plantearter,« november 2023.

[Online]. Available: <https://mst.dk/erhverv/rig-natur/artsforvaltning/invasive-arter/forebyggelse-og-bekaempelse>.

[20] Aarhus Universitet, Plantekatalog, Planter der understøtter biodiversiteten, Teknisk Rapport fra DCE nr. 103, 2021.

[21] By- og Landskabsstyrelsen, »Vejledning om lokalplanlægning. Indhold, tilvejebringelse og retsvirkning,« Miljøministeriet, 2009.

[22] Green Cities Europe, »Biodiversitet i byer», marts 2023

[23] Vild med Vilje, »Biodiversitet,« Foreningen Vild med Vilje, 2023.

[24] COWI, »Rødovre Biodiversitetsplan - Baselinekortlægning,« Rødovre Kommune, 2023.

[25] <https://naturdata.miljoportal.dk/>

[26] Københavns Kommune, »Københavns Kommunes Træpolitik 2018-2025», Københavns Kommune 2018

[27] samvirke.dk

[28] lysforurening.dk

[29] Miljøstyrelsen, Rødlistede arter og Naturpleje. [Online] <https://mst.dk/borger/natur-og-fritid/natur-og-biodiversitet/naturplejeguiden/naturplejeguiden-plattformen/roedlistede-arter>

[30] Århus Universitet. [Online] <https://novana.au.dk/arter/arter-2012-2017/pattedyr/flagermus/brunflagermus>

Øvrige kilder:

P. F. Møller, »Skovtyper i Danmark - Egeskov - Egeskovens planter, svampe og dyr,« i Naturen i Danmark - Skovene, Gyldendal, 2010.

R. Vincentz, P. Hahn-Petersen og L. K. Bro, »Biodiversitet i Byer - forslag til synergier mellem biodiversitet og byudvikling,« Naturstyrelsen, 2013.

DCE, KU, CMEC, »BIODIVERSITETSKORT FOR DANMARK,« Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 2014.

T.W. Johansen, »Flagermus i Rødovre Kommune 2022,« SeNatur for Rødovre Kommune., 2022.

J. K. Jensen, S. Jayousi, M. v. Post, C. Isaksson og S.A. Persson, »Contrasting effects of tree origin and urbanization on invertebrate abundance and tree phenology,« Ecological Applications, 2022.

Sekretariat for Biodiversitetskonventionen, »Cities and Biodiversity Outlook,« Secretariat for Convention on Biological Diversity, Montreal, 2012.

Rødovre Kommune, »Park- og naturplan,« Rødovre Kommune, 2011.

Rødovre Kommune, »Screening af Naturen i Rødovre,« Rødovre Kommune, 2010.

Naturbasen.dk, »Naturbasen.dk,« 7 august 2023. [Online]. Available: <https://www.naturbasen.dk>.

Miljøstyrelsen, »Arter - Miljøstyrelsen,« 4. august 2023. [Online]. Available: arter.dk

